

گویی با «جواد افشار» کارگردان سینما و تلویزیون درباره سربالی تاریخی که قرار است در آینده‌ای نزدیک تولید شود

رخصت از امام رضا علیه‌السلام برای ساخت سریال حضرت معصومه علیها‌السلام

۴

گفت‌وگو با

حجت‌الاسلام‌والمسلمین علی سرلک به مناسبت چهارشنبه‌های امام رضایی

با زیارت مشهدی شو!

«گاهی خدمت‌ها می‌تواند خیلی خیلی پنهانی‌تر و لطیف‌تر باشد؛ قلب مردم ما از ولایت اهل بیت(ع) سرشار است و در همه اصناف آن‌قدر مهر حضرت رضا(ع) به دل مردم ما نشسته که هر کسی نام امام را می‌شنود گویی مُحَوَّلَ الْحَوْلِ وَ الْأَحْوَالِ در او جلوه می‌کند و حالش خوب می‌شود؛ البته هر کسی به نسبت ظرفیت وجودی‌اش از این تحول بهره‌مند می‌شود»؛ این جملات بخشی از سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین علی سرلک، استاد دانشگاه و کارشناس مذهبی است که در چهارشنبه‌ای امام رضایی با قدس در میان گذاشته است. در ادامه مشروح آن تقدیم حضورتان می‌شود...

عائمه گانلی - دانشگاه خیرکاران تهران

منبرمجازی

تنهایی هم از انسان کار برمی‌آید

حجت‌الاسلام ماندگاری | خیلی‌ها می‌گویند یک دست صدا ندارد، با یک گل بهار نمی‌شود. برای امر به معروف یا یک نفر نمی‌شود کاری کرد ولی قرآن می‌گوید که با یک نفر می‌شود و حضرت ام‌الائمّه(س) این موضوع را ثابت کردند.

«قل انما اعظم بواحد ان تقموا لله مثنی و فرادی» یعنی من یک موعظه به شما دارم؛ برای خدا قیام کنید؛ حرف زدن، نوشتن و سکوتتان برای خدا باشد اگر توانستید دوتنفره برای خدا قیام کنید اما اگر نشد یک‌نفره به پاخیزید. در مسائل خانوادگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی‌تان برای خدا قیام کنید.

اگر انسان باورهایی داشته باشد که پای آن‌ها بایستد در ظاهر یک نفر است اما وقتی با بی‌نهایت جمع شود؛ یک به علاوه بی‌نهایت بسیار بزرگ‌تر از زیاد منهای بی‌نهایت است.

در داستان مباحله هم همین گونه بود؛ لشکر پیامبر(ص) پنج نفر بودند و در مقابل، لشکر نصاری نجران بسیار زیاد بودند اما لشکر پیامبر(ص) پنج نفر به علاوه خدا بودند. لشکر نجران زیاد منهای خدا بودند قصدشان لله نبود، قصدشان اعلام برتری خودشان بود پیامبر اکرم(ص) و اهل بیت(ع) در داستان مباحله پیروز شدند.

در داستان لیل‌المبیت، پیغمبر(ص) یک نفر به علاوه بی‌نهایت (خدا) بود امیرالمؤمنین(ع) یک نفر بود که به علاوه بی‌نهایت (خدا) بود این‌ها بر نقشه کفار پیروز شدند.

در جنگ‌های پیامبر(ص) علیه کفار مانند جنگ بدر و بسیاری از جنگ‌های دیگر تعدادشان کم بود اما چون به علاوه خدا بودند پیروز شدند.

درسی که می‌گیریم این است اگر گفتیم از من به تنهایی کاری بر نمی‌آید معلوم می‌شود اعتقادمان به خدا نم کشیده است.

ولی اگر ما مثل اولیای خدا گفتیم ما یک نفریم اما تکلیفمان را انجام می‌دهیم؛ «ان تقموا لله مثنی و فرادی»، خدا هم نصرت می‌دهد: «ان تنصروالله ینصرکم» «الذین جاهدوا فینا لنهذینهم سلینا» هدایت می‌دهد، عزت می‌دهد، نورانیت می‌دهد.

می‌بینیم حضرت فاطمه زهرا(س) یک تنه انقلاب کرد اما امروز نتیجه‌اش را می‌بینیم که «انقلاب عاشورا» و «انقلاب اسلامی» و «نهضت بیداری اسلامی» به وجود آمده است.

درباره زندگی و زمانه شیخ اسماعیل ازغدی، خطیب و عالم مدفون در حرم رضوی

عزاداری‌های مخفیانه در کوچه‌باغ‌های شاندیز

خالی بود.

با این حال، شیخ اسماعیل ازغدی عزم خود را برای برگزاری عزاداری سیدالشهدا(ع) و برپایی مجالس روضه‌خوانی جزم کرد. با همت تعدادی از اهالی شاندیز، باغ‌هایی در اطراف شهر برای این کار در نظر گرفته شد و مردم دور از چشم مأموران حکومتی یا همان «امنیه‌ها» در این اماکن جمع می‌شدند و پس از شنیدن سخنرانی شیخ اسماعیل، به عزاداری می‌پرداختند.

برای آنکه این اقدام فاش نشود، مجلس عزاداری را هر شب در یک مکان متفاوت برگزار می‌کردند و با همین شیوه، شیخ اسماعیل و دوستانش توانستند تا سال ۱۳۲۰ و سقوط رضاخان، هر ساله مراسم عزاداری را به دور از چشم حکومت و با حضور جمعی از مردم اقامه کنند و شکر خدا

عالی داشت، در وعظ و منبر هم مشهور شد و به ویژه در ایام محرم و صفر، علاقه‌مندان بسیاری پای منبرهای وی می‌نشستند که برخی از آن‌ها در حرم رضوی و صحن عتیق برگزار می‌شد. شیخ اسماعیل علاقه فراوانی به امام حسین(ع) داشت و این علاقه در اشعار بر جا مانده از وی کاملاً مشخص و معلوم است. او چند باب مغازه در مشهد خریداری و آن‌ها را وقف عزاداری امام حسین(ع) کرده بود.

■ **تبدیل شاندیز به پایگاه مبارزه**

با این حال، اوضاع با آغاز حکومت رضاخان تغییر کرد. با ممنوع شدن عزاداری امام حسین(ع)، شرایط برای شیخ اسماعیل غیر قابل تحمل شد. تصمیم گرفت به همراه خانواده‌اش راهی کربلا شود و در این شهر

برای آنکه این اقدام فاش نشود، مجلس عزاداری را هر شب در یک مکان متفاوت برگزار می‌کردند و با همین شیوه، شیخ اسماعیل و دوستانش توانستند تا سال ۱۳۲۰ و سقوط رضاخان، هر ساله مراسم عزاداری را به دور از چشم حکومت و با حضور جمعی از مردم اقامه کنند.

گفت‌وگو با

ماندگار گردد. اما حضور او در کربلا بیش از ۶ماه طول نکشید؛ گرما و آب و هوای جنوب عراق موجب بیماری شیخ شد و او به ناچار دوباره به مشهد بازگشت؛ اما با مشاهده وضعیت شهر، تعطیلی برنامه‌های مذهبی و محدودیت‌هایی که رضاخان به وجود آورده بود، طاقت نیاورد و این بار تصمیم گرفت به شاندیز برود و چندی را در این قریه که امروزه تبدیل به شهر شده است، بگذراند.

شیخ اسماعیل ازغدی، مدتی را در شاندیز به شغل عطاری مشغول شد؛ فنی که در ایام جوانی، آن را در کنار شغل اجدادی‌اش فرا گرفته بود، اما با فرارسیدن ماه محرم در سال ۱۳۱۶ خورشیدی نتوانست تحمل کند و با حمایت چند تن از اهالی شاندیز تصمیم به برپایی مجالس عزاداری گرفت. انجام این کار، اصلاً ساده نبود؛ تنها دو سال از واقعه قیام مسجد گوهرشاد و شهادت تعداد زیادی از مردم در آن می‌گذشت و علمای برجسته مشهد مانند آیت‌الله سیدحسین قمی به تبعید فرستاده شده بودند و در واقع شهر از حامیان اصلی چنین فعالیت‌هایی

محمدحسین نیکبخت |

روستای ازغد یا «زغه» روستایی است پیلاقی در دامنه رشته کوه‌های بینالود که از مکان‌های بسیار قدیمی سکونت انسان در ناحیه خراسان محسوب می‌شود.

این روستای کهنسال، مسجدی قدیمی دارد که در متون تاریخی از آن یاد شده است و امروزه هم شهرت آن کم نیست.

ازغد در طول سده‌های گذشته، کانون تربیت اهل علم بود و حتی روزگاری در آن مدرسه علمیه‌ای فعالیت داشت و طلاب علوم دینی در آن به تحصیل مشغول بودند. به همین دلیل، رجال علمی متعددی از این روستا که امروزه به دلیل آب و هوای خاص و زیبایی خیره‌کننده‌اش مورد علاقه فراوان گردشگران است، برخاسته‌اند. برخی از این اهل علم، به واسطه فعالیت‌های اجتماعی‌شان شهرت دارند؛ فعالیت‌هایی که در راستای پاسداری از معارف اسلامی و دفاع از حریم دیانت انجام داده‌اند و شیخ اسماعیل ازغدی، عالم و خطیب مشهور مدفون در حرم مطهر رضوی، یکی از این افراد است.

امروز در صفحه نخست رواق و مطابق روال پیشین در معرفی بزرگان مدفون در حرم امام رضا(ع)، می‌خواهیم درباره شیخ اسماعیل ازغدی صحبت کنیم؛ عالم، خطیب و شاعری که شاید کمتر نام وی را شنیده باشید.

■ **خطیبی از خاندان منجم‌بashi**

مرحوم شیخ اسماعیل ازغدی (نجومیان) چنان که زنده‌یاد عزیزالله عطاردی در کتاب «فرهنگ خراسان» اشاره کرده است، در سال ۱۲۶۳ خورشیدی و در شهر مشهد مقدس به دنیا آمد. خانواده او اصالتاً ازغدی بودند و شیخ اسماعیل نیز بیشتر ایام کودکی و نوجوانی خود را در این روستا گذراند. وی نواده ملامحمداسماعیل منجم، از علمای سال‌های نخست دوره قاجاریه بود. خانواده شیخ اسماعیل عمدتاً اهل علم بودند و به ویژه در ریاضیات، نجوم و هیئت توانمندی فراوانی داشتند.

شیخ اسماعیل ریاضیات و نجوم را نزد عمویش، حاج ملامحمدمهدی منجم‌باشی فرا گرفت و ظاهراً محل فراگیری این آموزش‌ها، روستای ازغد بود که به لحاظ موقعیت جغرافیایی، فضای خوبی برای تدریس نجوم فراهم می‌کرد. با وجود فراگیری این علوم، شیخ اسماعیل در ایام جوانی به پیشه زرگری و حکاکی مشغول شد؛ شغلی که پدرش نیز در آن فعال بود و حجره‌اش در کنار حرم رضوی قرار داشت؛ اما شوق فراگیری علوم دینی در شیخ اسماعیل موجب شد وی به سوی مدارس علمیه مشهد کشیده شود و پس از فراگیری جامع‌المقدمات نزد پدرش، ملاابراهیم زرگر، در حوزه علمیه مشهد حاضر شود و از درس و بحث استادان این حوزه استفاده کند.

به این ترتیب، شیخ اسماعیل از دوره جوانی در زمره علمای شهر قرار گرفت و چون نطق و بیانی

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال اول | ویژه نامه ۲۱۹ |

شاعر شعر معروف چایخانه حضرت چه کسی است؟

بهشت اینجاست

اینجایی که دارم

چای می‌نوشم

روایت نخستین خدمت خادمایان غیر استانی پس از شرایط وخیم کرونا

اینجا غریب نیستیم

موعظه/ آیت‌الله احمد عابدی

رسالت اصلی طلبگی

امامت مسجد است

«مردی بدون وطن» روایتگر

رنج مسلمانان رنگین‌پوست

خبر

همزمان با ۱۶ آذر صورت گرفت

رونمایی از قدیمی‌ترین نشریات

دانشجویی کتابخانه مرکزی

آستان قدس رضوی

همزمان با روز دانشجو «قدیمی‌ترین نشریات دانشجویی» موجود در آرشیو مطبوعات کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی در یک‌صد و ششمین برنامه سه‌شنبه‌های علمی فرهنگی رونمایی و معرفی شد.

ابراهیم حافظی، رئیس اداره مطبوعات سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی در این مراسم که با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین سیدجلال حسینی؛ رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی برگزار شد، از آرشیو ۳۹ عنوان نشریه کهن دانشجویی در این مجموعه خبر داد.

وی «سالنامه مؤسسات علمی و فلاحی کرج» را نخستین و قدیمی‌ترین نشریه ادواری دانشجویی ایران عنوان کرد که با موضوع باغبانی و کشاورزی توسط دانشجویان دانشکده فلاحت کرج در سال ۱۳۱۵ منتشر شده است.

حافظی همچنین دو نشریه «انسان» با موضوع فلسفه اسلامی و «دانشجو» که در سال ۱۳۲۹ منتشر شده است را از دیگر نوادر این آرشیو برشمرد.

وی با اشاره به رشد چشمگیر نشریات دانشجویی پس از پیروزی انقلاب اسلامی ابراز کرد: در آرشیو مطبوعات آستان قدس رضوی ۱۱ هزار عنوان نشریه دانشجویی به همراه ۶۰ هزار نسخه نگهداری می‌شود که با همراهی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمع‌آوری شده است.

حافظی با تأکید بر ضرورت نگهداری نشریات دانشجویی، این مجموعه را منبعی غنی برای فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان و پژوهشگران دانست.

وی فعال‌سازی پایگاه تخصصی نشریات دانشجویی در کتابخانه دیجیتال آستان قدس رضوی با ۲۰۰ عنوان نشریه را اقدامی در مسیر سهولت دسترسی پژوهشگران به این منابع عنوان کرد.

در حاشیه برگزاری این مراسم مجموعه‌ای از نشریات دانشجویی پیش و پس از انقلاب در محل موزه قرآن و نفایس آستان قدس رضوی در قالب نمایشگاه در معرض بازدید قرار گرفت.

